

~~Строго секретно!~~

Екз. № 1

07.03.2006 г. (ДАТА НА ДЕКАСИФИЦИРАНЕ)	
сл. 50/21 г. 711733кк	
(ОСНОВАНИЕ ЗА ДЕКАСИФИЦИРАНЕ)	
сл. и.и.сл. В. Велчев	(ИМЕ, ФАМИЛИЯ)
(ДЪЛЖНОСТ НА ЛИЦЕТО)	(ПОДПИС)

ИСТОРИЧЕСКА СПРАВКА

НА УПРАВЛЕНИЕ III ПРИ КДС - ВОЕННО КОНТРА-
РАЗУЗНАВАНЕ от 9.IX.1944 год.

Ф О Н Д № 3

МВ отдел РО / 1944 - 1947 г./
МНО - отдел Специален / 1947 - 1949 г./
МВР - отдел Специален / 1949 - 1950 г./
ДДС - отдел X ДС / 1950 - 1951 г./
МВР - управление III ДС / 1951 - 1952 г./
МВР - управление V ДС / 1952 - 1963 г./
МВР - управление III ДС / 1963 - 1965 г./
КДС - управление III ДС / 1965 - /

С установяването на народната власт на 9.IX.1944 г. коренно се измени състава и задачите на Министерството на войната и неговите разузнавателни и контраразузнавателни органи. Най-активните фашистки елементи от офицерския състав бяха съдени и осъдени за извършените престъпления спрямо българския народ. Други уволнени от армията и не малко останаха да служат в нейния състав продължително време, нескривайки своята враждебност и желание за реставриране на фашистката власт. Опора за противонародната си

дейност те виждаха в лицето на тогавашния военен министър Дамян Велчев /член на звено/ и представителите на западните страни в съюзната контролна комисия и др.

Новосъздадения разузнавателен отдел /РО/ при Генералния щаб на народната армия възприема и запазва същата структура каквато е имал преди 9.IX.1944 г. с основна задача да води борба с контрареволуционните елементи из средата на народната армия.

Изменилата се вътрешна и международна обстановка дава своето отражение върху задачите и структурата на РО. През 1947 г. РО се разделя на две, като в РО се обединяват службите занимаващи се със задграничното военно разузнаване, а в новосъздадения Специален отдел се концентрира работата по контра-разузнаването и борбата с контрареволуционните елементи в армията. През тази година става и преименуването на Министерство на войната в Министерство на народната отбрана с министър Георги Дамянов член на БКП.

Специалния отдел е имал свои отделения в армиите, в дивизиите и началници на специална служба по частите.

Тази структура се запазва и през 1948 г. и 1949 г., като от 1.I.1950 г. Специалния отдел при МНО, преминава към МВР.

Съгласно заповед № 17 от 15.II.1950 г. Специалния отдел става отдел X при ДДС за военно контраразузнаване и имал следната структура:

ОТДЕЛ X ДС - военно контраразузнаване

Ръководство

Отделение I - за обслужване на Генералния щаб

Отделение II - за обслужване отделите към Кабинета на министъра.

Отделение III - за обслужване тила на войската.

Отделение IV - за обслужване I армия

Отделение V - за обслужване II армия.

Отделение VI - за обслужване III армия.

Служба 18 - за обслужване Танковата дивизия.

Служба 19 - за обслужване ВМС.

Инспекторска група

Следователска група.

През годината се създават служби 20, 21, 22, 23 и 24 за обслужване на летища и др.

С тази структура отдела просъществувал до 6.II. 1951 год., когато съгласно утвърдения щат отдел X при ДДС става управление III ДС - военно контраразузнаване. Към управлението се създават 10 отдела които се занимават с контраразузнавателната работа във армията на територията на цялата страна. Съществуващата структура по същество се запазва и през 1952 г. независимо, че със заповед № 89 от 19.IV.1952 г. управлението става управление V-ДС военно контраразузнаване.

През 1953 г. стават незначителни структурни промени които се свеждат до намаляване или увеличаване броя на отделенията в отделите, това е било продиктувано от промените които са ставали в народната армия, дислокация на отделни части и др. По съществено изменение е, че следствените работници от отдел VI на управлението се предават по отдели.

През 1954 и 1955 г. промените са от такова естество както през 1953 г., с изключение, че в края на 1954 г. съгласно утвърдения щат на управлението / 25.XI.1954 г./ следствените работници се прехвърлят към отдел I ДС - следствен.

През 1956 г. по съществено изменение в структурата на управлението е сливането на I и II отдел в един отдел и към отдел V - обслужващ поделения в София и провинцията на ВВС и ПВО се създава /през м. септември / група за обслужване щаба на ВВС и ПВО.

През 1957 г. съгласно утвърден щат на управлението / 22.I.1957 г./ отдел III се съкращава, като някои от неговите задачи се предават на отдел V. Това става във връзка със съкращения и дислокация на армията и управлението получава следната структура:

УПРАВЛЕНИЕ V-ДС военно контраразузнаване

Ръководство

ОТДЕЛ I - обслужва поделения в София и провинцията

- Отделение I - София
- Отделение II - София
- Отделение III- София
- Отделение IV - Търново

ОТДЕЛ IV - обслужва поделения в София и провинцията на ГУП

- Отделение I - София
- Отделение III- Плевен
- Отделение IV - Варна
- Отделение V - Пловдив
- Отделение VI - Ст.Загора

ОТДЕЛ V - обслужва поделения в София и провинцията на ВВС и ПВО

Група за обслужване щаба на ВВС и ПВО и щабните поделения.

- Отделение I - София
- Отделение II - Гр. Игнатиево
- Отделение III - Ямбол
- Отделение IV - Пловдив
- Отделение V - Плевен
- Отделение VI - София
- Отделение VII - Пловдив
- Отделение VIII - Русе

ОТДЕЛ VI - обслужва поделения в София на I армия

- Отделение I - София
- Отделение II - София
- Отделение III - София

ОТДЕЛ VII - обслужва поделения в Пловдив и др. на II армия

- Отделение I - Пловдив
- Отделение II - Кърджали
- Отделение III - Казанлък
- Отделение IV - Смолян
- Отделение V - Хасково
- Отделение VI - Благоевград
- Отделение VII - Плевен

ОТДЕЛ VIII - обслужва поделения в Сливен и др. на III армия

- Отделение I - Сливен
- Отделение II - Бургас

Отделение III - Ямбол
Отделение IV - Коларовград
Отделение V - с. Звездец
Отделение VI - Сливен
Отделение VII - Елхово

ОТДЕЛ IX - обслужва поделения във Варна и др. на ВМС

Отделение I - Варна
Отделение II - Варна
Отделение III - Бургас

Пред периода 1958 - 1961 г. структурата на управлението почти се запазва същата както през 1957 г. Отделните промени се свеждат до увеличаване или намаляване броя на отделенията в отделите, в прехвърляне на едно отделение в друг отдел или разформироване на отделения. Най същественото изменение се получава с щата за 1961 г. в рамките на отдел V - обслужващ поделения в София и провинцията на ВВС и ПВО се създават отдел II за обслужване на корпус ПВО и ВВС гр. Пловдив и отдел III за обслужване на корпус ПВО и ВВС гр. Ямбол, като последния остава да съществува до утвърждаване на щата за 1962 г.

През 1962 г. съществена промяна в структурата става със създаването на отдел II със задача за ръководство и контрол на органите на МВР, при обединенията, флота, гранични войски, трудова повинност и пр. Освен това към управлението се създава и нов отдел III на базата на бившия самостоятелен отдел IX ДС /заповед № К-200 от 4.IV.1962 г./

Със заповед № I-62 от 7.I.1963 г. управление V-ДС се преименува в управление III-ДС военно контраразузнаване. Освен това стават и структурни изменения и през 1963 г. управлението има следната структура:

УПРАВЛЕНИЕ III ДС - военно контраразузнаване

Ръководство

Отделение Секретариат

ОТДЕЛ I София - обслужва ГЩ, управленията на МНО и др.

Отделение I - обслужва ГЩ и управленията на МНО.

Отделение II - обслужва ВВА " Г.Раковски ", тилови части и др

Отделение III - Търново - обслужва училище " Левски ", "Христо Ботев", складове и РГК в Северна България.

ОТДЕЛ II София - за ръководство и контрол на органите на МВР при обединенията, флота, ГВ, ТП и пр.

Отделение I - за ръководство и контрол на ВКР, органи при МВР за обединенията и видове войски.

Отделение II - за ръководство и контрол на ВКР органи при МВР за гранични войски и трудова повинност.

Отделение III - за обобщаване и анализ на контраразузнавателната работа в армията и информация за обобщаване данните станали известни на противника и разследване и за координация на работата по военните аташета.

ОТДЕЛ III София - обслужва ПВО и ВВС

Отделение I - обслужва щаба на ПВО и ВВС и щабните поделения.

- Отделение II - обслужва 1-ва ПВО бригада - София.
Отделение III - обслужва 2-ра ПВО бригада - Гр.Игнатиево.
Отделение IV - обслужва 2-ра зенитна дивизия - Ямбол
Отделение V - обслужва 10-ти самостоятелен авиокорпус-Пловдив.

САМОСТОЯТЕЛНИ ВОЕННО - КОНТРАРАЗУЗНАВАТЕЛНИ ОТДЕЛИ И ОТДЕЛЕНИЯ ПРИ МВР.

I. Военно контраразузнавателен /ВКР/ отдел при I армия - София

- ВКР отделение за щаба на I армия и щабните поделения.
ВКР отделение при 1-ва мото-стрелкова дивизия - София.
ВКР отделение при 3-та мото-стрелкова дивизия - Благоевград.
ВКР отделение при 9-та танкова бригада - София
ВКР отделение за армейска артилерийска бригада.

Като управление III ДС при МВР продължава да работи до 1965 г. когато съгласно заповед № I-507 от 26.VII.1965 г. се обявява разделянето на МВР на две ведомства: на МВР и Комитет за държавна сигурност /КДС/ при Министерския съвет.

Независимо от структурните промени които са ставали през различните години, то основните задачи които са стояли от началото на съществуването първоначално като отдел, а после управление са били - водене борба против контрареволуционните лица в армията, капиталистическите разузнавания и тяхната агентура, които са се стремили да провеждат различните форми на вражеска дейност.

Като особеност на структурата на управление III ДС трябва да се отбележи, че част от неговите отдели и отделения са разположени и действат в зависимост месторазположението на поделенията на армията из страната, но те са били на пряко подчинение към управлението. Тази особеност се запазва до 1963 г. когато

вече се създават самостоятелни ВКР отдели за обслужване поделенията на армията из страната.

Към фонда на управление III КДС са включени архивните материали на РО при Министерство на войната, на отдел Специален при МНО, отдел X-ДС при МВР, след това на управление III-ДС, управление V-ДС и отново като управление III-ДС при МВР.

Материалите се отнасят за периода от 9.IX.1944 г. до 1963 г. включително. Състоянието им е сравнително добро и са запазени за целия период от 9.IX.1944 г.

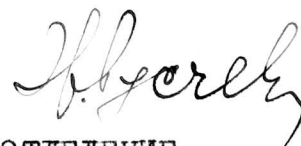
Отпеч. в 3 екз.

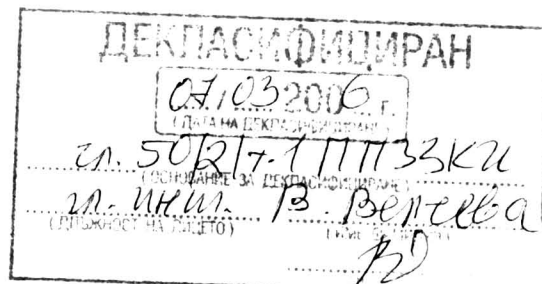
Екз. № 1-3 ДФ

Изп.: Русчев

Нап.: Шаренкова

София, 13.7. 1967 г.

СЪСТАВИЛ:
НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ
ПОДПОЛКОВНИК -

10-2014
31 12

82

ИСТОРИЧЕСКА СПРАВКА НА Ф.№ 3

/продължение/

КДС - управление III-ДС /1965 г.-1968 г./

МВР - управление III-ДС /1968 г.-1980 г./

След разделянето на МВР през 1965 г. управление III съществува като управление към Комитета за държавна сигурност /КДС/ при Министерския съвет. Основните задачи и след този период остават същите: водене борба против контрареволуционните лица в армията, капиталистическите разузнавания и тяхната агентура, които са се стремили да провеждат различни форми на вражеска дейност.

Във връзка с извършването на организационни промени и създаване на нови поделения на БНА, се правят структурни промени в щата на управление III.

Към ръководството на подчинение са отделени "Секретариат", "Мобилизационна служба" и "Група учащи се".

Извършват се промени в отдел 2 - София за ръководство и контрол на органите на МВР при обединенията, флота, гранични войски и трудова повинност, за обобщаване и анализ на контраразуз-

навателната работа в армията и информация за обобщаване на даннит станали известни на противника и за координация на работата по военните аташета. От 3-те отделения остава само едно отделение - отделение 01 - за обобщаване и анализ на контраразузнавателната работа в армията.

След 1963 г. се създават самостоятелни военноконтраразузнавателни отдели за обслужване поделенията на армията в страната. И така освен съществуващия ВКР отдел при I-ва армия - София има ВКР отдел при 2 армия с 7 отделения:

ВКР отделите при 2 МСД - Ст.Загора

ВКР отделение при 17-та МСД - Хасково

ВКР отделение при 21 МСД - Пазарджик

ВКР отделение при 5 танкова бригада - Казанлък

ВКР отделение при 11 танкова бригада - Карлово

ВКР отделение при армейска бригада

ВКР отдел при 3-та армия - Сливен

Група направленици

ВКР отделение за щаба и щабните поделения на 3-та армия и отделенията:

ВКР отделение при 7-ма МСД - Ямбол

ВКР отделение при 16-та МСД - Бургас

ВКР отделение при 13-та танкова бригада - Сливен

ВКР - отделение при 24-та танкова бригада - Айтос

ВКР - отделение при армейска артилерийска бригада

ВКР - отдел при ВИФ - Варна

ВКР - отделение за щаба, тила на ВМФ, 11 бригада и подчинените им поделения - Варна.

Съществуват самостоятелни ВКР отделения към гранични отряди и трудови бригади.

През 1965-1966 г. за подобряване ръководството и осигуряване оперативност в работата на оперативните работници обслужващи поделенията на ГВ и ТП, осъществяване и добро взаимодействие с военните съвети и командващите на родовете войски както в мирно, така и във военно време, налагат да се направят някои структурни промени по щата на управлението. По утвърдената структура на управлението до 1964 г., отделенията за ГВ и ТП се ръководят от отдел II при управлението. Но опита показва, че не може да се осъществи необходимото ръководство и контрол върху работата на тези отделения. Взаимодействието с ръководствата на ТП и ГВ се затруднява. Трудностите произтичат от различията и специфичните задачи, които решават тези поделения. Освен това органите на ВКР решават своите задачи в тясно взаимодействие с командването и политическите органи във въоръжените сили на трудова повинност. Всичко това налага към Управление Гранични войски и Главно управление на Трудова повинност да се възстановят ВКР отделите.

С протокол № 1 от 27.08.1965 г. се създават 2 нови отдела към управлението за обслужване на Гранични войски и Трудова повинност. Отдел II не фигурира като структурна единица.

През 1966 г. към ръководството на управлението освен отделение "Секретариат" и мобилизационна служба има:

Отделение "Анализ, информация и координация"

Група за обобщаване и анализ на контраразузнавателната работа в армията и информацията.

Група за обобщаване и анализ на данните станали известни на противника и издирване на източници.

Група за координиране работата по капиталистическите разузнавачи и работата по връзките на военнослужащи с чужденци от капиталистически страни.

Група за контрол и помощ направленци.

Група "Следствие"

Група "Учащи се"

Отделение 1-во

Отдел IV- София е новосъздадения отдел обслужващ УГВ и подчинените му ГО:

Отделение 1-во за УГВ - София

Отделение 2 за 3 ГО - Петрич

Отделение 3 за 4 ГО - Смолян

Отделение 4 за 5 ГО - Момчилград

Отделение 5 за 6 ГО - Елхово

Отделение 6 за ГО - М.Търново

Отделение 7 за 13 ГО - Любимец

Отделение 08 за 16 ГО - Г.Делчев

Отделение 09 за 18 ГО - Ивайловград

Група 8 ГО - Бургас

За самостоятелните разузнавателни отдели при КДС за 1965-1966 г. изменения няма освен създаването на отдела при ГУТШ - София с:

Отделение 1 - София

Отделение 2 - Плевен

Отделение 3 - Пловдив

Отделение 4 - Варна

Отделение 5 - Ст.Загора

Отделение 6 - София

През 1967 г. щата и структурата на управлението се запазва.

През 1968 г. със заповед № 4326/68 г. се утвърждават поделенията и службите към ръководството на управлението:

Отделение "Секретариат"

Мобилизационна служба

Със същата заповед се закрива отделение "Анализ, информация и координация" - обособява се в отдел - за целта се завишават и 6 длъжности.

Със същата заповед се създава група за задгранична контраразузнавателна работа.

Закрива се Групата за контрол и помощ - направленици и се създава нов отдел за контрол, помощ и планировка на ВКР отдели.

С тази заповед се създава и отдел 05 - за анализ и информация - на базата на съществуващото отделение.

Изменения при самостоятелните отдели почти няма само отделенията получават номерация.

На 27.12.1968 г. става обединението на двете деловодства - МВР и КДС.

През 1969 г. структурни промени няма.

По линия на МНО се извършват редица изменения по организацията и личния състав в БНА. Така например по линия на ПВО и ВВС се създават две ПВО дивизии и една бригада за радиотехнически войски към армиите и родовете войски се създават

автомобилни школи.

Формират се общо 17 нови поделения дислоцирани в различни гарнизони. Всичко това е наложило увеличаването на щатните бройки.

Структурни промени няма. Военноконтраразузнавателния отдел ГУТІІ става ГУСВ - София.

През 1970 г. по-задълбочено се организира работата по изучаване обстановката в Гърция и Турция и техните разузнавателни центрове и пунктове. За тази цел се създава отдел VI при управлението с три отделения:

Отделение I за работа по Турция

Отделение II за работа по Гърция

Отделение III

За подобряване на работата и особено за осъществяване на по-голяма задълбоченост в работата на специалистите /военнослужещи и близки на военносслужещи/ които отиват на работа зад граница се създава към същия отдел Група за обслужвани военносслужещи на работа и обучение зад граница.

Със заповед № 4662/14.08.1970 г. се разформирова групата за задгранична контраразузнавателна работа и се създава отделение V към ръководството.

Със заповед № 1498/30.03.1971 г., отделение I на III отдел - София става отделение I - обслужващо ВАВВУ и "Г.Бенковски".

Отделен щат има за ВКР-ВМФ - Варна със заповед № 4424/70 г.

Ръководство:

Отделение I - Варна, обслужва щаба и тила на флота.

Отделение II - Варна - обслужва XI бригада ОБВА

Отделение III - Атия - Обслужва XII бригада /ОБВА/

Група за обслужване на УРБ

Със заповед № 1360/71 г. се създава служба V . Други промени през 1971 г. няма.

През 1972 г. разделенията и службите към ръководството са:

Дежурна група

Отделение "Кадри"

Отделение V

Служба "Шифър"

Група "Учащи се"

Отделение 3-то на I отдел в гр. В. Търново, поради това, че е голямо и е трудно за ръководство, се разделя на 2 отделения. Едното е с местостоянка В. Търново, другото с местостоянка в гр. Плевен.

Група обслужваща Разузнавателното управление към ИЦ и подчинените му поделения, която до сега се водеше към ръководството на I отдел се обособява в отделение I към I отдел.

През 1973 г. със заповед I-3996/30.12.1973 г. се създава нов отдел към управление III за обслужване командването на Сухопътните войски и някои поделения към щата на Управление III-ДС се създава звено за обслужване командването на сухопътните войски на МНО и за ръководство на ВКР - отделите при I, II, и III армии.

Във връзка с тези промени структурата на ръководството на управлението има следния вид през 1975 г.

Ръководство

Отдел за КСВ

Отделение I - обслужва КСВ

Отдел "Кадри"

Отделение III - София

Отделение V

Дежурна група

Служба "Шифър"

Служба "Оперативен отчет"

Отдел I - София обслужва МНО, РУ - ПЩ и научните

институти.

Отделение I - София

Отделение II - София

Отделение III - София

Отдел II - София - обслужва ВУЗ, културни институти, ВБ и Строително управление.

Отделение I - София

Отделение II - В.Търново

Отделение III - Плевен

Другите отдели нямат промени.

Със заповед МЗ № 150/16.09.1978 г. се разформирова отдел II и отделенията в София, В.Търново и Плевен.

Със същата заповед се извършват промени в 4 отдел обслужващ ГВ - разформирова се - отделение VI - Ивайловград,

Отделение VII става отделение VI - Любимец ГО

Отделение VIII - М.Търново става отделение VII -

М.Търново.

Отделение X - Бургас става отделение IX - Бургас - ГО.

Освен промените в IV отдел стават такива и в XI отдел

Оперативното обслужване на Строителни войски по линия на стопанската престъпност да се извършва от управление III-ДС - отдел XI, а всички мероприятия, които се провеждат по отношение на военнослужащи и волнонаемни от поделенията да съгласуват със съответните органи на ВКР - това се утвърждава с кадрова заповед /К-2380/04.07.1978 г./

Със заповед № К-1354/14.04.1980 г. се извършват промени по щата на III управление: от щата на отделение 03 /самостоятелно/ и от щата на 01 отделение при XI отдел се формира ново 8 отделение при 11 отдел за обслужване на новата строителна бригада при ГУСВ - ПЕРНИК и VII отделение за София.

Други промени по структурата на III управление до 1980 г. няма.

Архивните документи на фонда се приемат ежегодно.

Отпеч. в 2 екз.

СЪСТАВИЛ:

№ 1-2 - КД

Изп.: Кацарова

Нап.: Гатева-703

14.09.1982 г.

С о щ и я